

יום ד', כ"ו בחשוון תשס"ה (10 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.

אבא קובנר, 1978

ביום שבו העולם מציין בלוח הלועזי את "ליל הבודולח" לפני 66 שנה, ראוי לזכור שהפוגרומים לא הסתיימו עם הכניעה של גרמניה ב-1945, וגם לא הוגבלו לארצות אירופה בלבד. היום, כ"ו בחשוון בשנת 1945, שבלוח הלועזי היה היום הזה ה-2 בנובמבר, בו ציינו 28 שנה להצהרת בלפור, התנפלו אזרחי מצרים הערביים על אזרחי מצרים היהודיים.

מספר היהודים במצרים לפני הקמת מדינת ישראל נאמד ב-80,000 נפש. רובם היו מרוכזים בין שני הערים הגדולות קהיר ואלכסנדריה ומיעוטם ביתר הערים והכפרים. כמו לעיראק כן גם לקהילת יהודי מצרים יש עבר מזהיר ואף ממנה יצאו אנשי-שם רבים מסוגים שונים. גם יהודי מצרים שלטו בכל ענפי הכלכלה בארצם, פיתחו את המסחר ואת התעשייה בארץ והביאו לה ברכה רבה. חיו היהודים בשלום עם שכניהם ומצבם היה טוב מכל יתר אחיהם במדינות ערב. הציונות לא נאסרה שם מטעם החוק. כל יהודי יכול היה להביע את דעתו בחופש גמור ללא הגבלות מיוחדות שליחים רבים באי-כוח המוסדות הלאומיים שלנו נסעו לעתים קרובות לארץ זו ואספו כספים רבים למען בנין הארץ. תנועות נוער לא מעטות נוסדו ופעלו במצרים בגלוי ובאורח חוקי, כמו תנועת הצופים, הצה"ר, המכבי, בית"ר, העברי הצעיר ואחרים. גם עיתונים ציוניים הופיעו במדינה זו - כולם פרסמו והגיבו על כל בעיה יהודית, ללא מעצורים מיוחדים.

מיום שנוסדה "הליגה הערבית" בחודש מרץ 1945, רוח אחרת לבשה את ערביי מצרים כדוגמת אותה הרוח שלבשה את ערביי עיראק בעת אשר קיבלו עצמאות. כל הנוער המצרי ואלפי מבוגרים התגייסו ל"מלחמת מצווה" ב"ציונים" וב"ציונות". כל יהודי נראה בעיניהם כ"ציוני". בראש הפורעים עמדו "האחים המוסלמיים" - לאומנים דתיים קיצוניים, ששמו להם למטרה להשתמש באלימות נגד כל מי שאינו מוסלמי. מכתבי איומים נשלחו לנכבדי ועשירי היהודים וסחטו מהם עשרות אלפי לירות. דרישות של פיטורי הפקידים היהודים מכל מחלקות הממשלה ומכל הבנקים, הגבלות בחיי הכלכלה וכיוצא בזה נשמעו בנאומים ואף נתפרסמו בעיתונות המצרית. עמידתם האיתנה של ראש הרבנים הרב חיים נחום אפנדי ז"ל ואישים נכבדים אחרים הועילו רק במקצת.

ביום ששי, השני בנובמבר, שהוא היום, כ"ו בחשוון, בשנת 1945, נערכו בקהיר ובאלכסנדריה התנפלויות גסות על הרובעים היהודיים. רכוש רב נשדד ונשרף, בתי-כנסת וספרי-תורה חוללו, אך הנוער היהודי הדף בגבורה את ההמון הפרוע ולא הצליחו לנגוע גם בנפש. החל מיום ה-14 במאי 1948, יום הכרזת מדינת ישראל, החלו הפוגרומים ללבוש צורות חמורות יותר. ביום 20 ביוני 1948 נשמעו התפוצצויות אדירות ברובע היהודי הישן של קהיר. בהתפוצצויות אלה נהרגו 40 יהודים ונפצעו למעלה מ-80 אחרים, בתים רבים נהרסו ורכוש רב נשדד. פוגרומים כאלה קרו בקהיר גם בימים 24-26 ביולי. ביום 2 באוגוסט אירעו שתי התפוצצויות חזקות במרכז קהיר, שגרמו נזקים גדולים לבניינים יהודיים. צרפתי שחזר מקהיר לפאריז בחודש אוגוסט מסר: "פוגרומים, מעשה אלימות מצד ההמון הפרוע, טרור, גזל ושוד - הם מנת חלקם של יהודי מצרים כיום. נוסף על 3 הרבנים שנשחטו באכזריות בבית-המטבחיים נעלמו לפחות 150 יהודים מקהיר ועקבותיהם לא נודעו עד היום הזה. יהודים רבים נמצאו פצועים רציניים ביותר, הממשלה אינה נוקפת אצבע למניעת המהומות ועל-ידי שתיקתה היא מוסיפה עידוד לפורעים.

[<http://www.forgotten-million.org/>]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל